ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԱՐԻ—ԺԹ—1886—ՇԱԲԱԹ—19—ՄԱՅԻՍ—1873

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 180 ղշ.
» Գաւառաց » 10 Մէճ.
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 90 ղշ.
» Գաւառաց » 5 Մէճ.
Իւրաքանչիւր թերթի գին 50 փր.
Յայտարարութեանց տողը մէկ անգամի համար 3 ղրուշ, երկու անգամի համար 2 ղրուշ. աւելի անգամներու համար դատ սակարկութիւն կ՚լլայ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած յօդուածոց համար խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր—Յովհաննէսի պէտք է ղրկել. Պ. Պէպէ, Չինլի խան, Մասիսի գրասենեակը։
Դարձեալ ձեռագիր չվերադարձուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 19 ՄԱՅԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Երկու տարիէ 'ի վեր Գաղղիոյ քաղաքը անօրէնօք և կարմրաւն մէջն երկրաւքէն փոխութեան նաւավճարութիւնը հասցնող ճարտար ձեռք մը՝ միապետականաց ուժովը յանդուգն վարչութեան չկրնալով յաղթել՝ վերջապէս քաշուեցաւ ասպարիզէն։ Քաղաքացիք, որովհետև իւր անկումը կանխաւ էր։ Պ. Թիէր՝ կրնար հարկադրականներուն դէմ պետական հարուած մ՚ընել, սակայն ուղղակի օրէնք գիտէր և հանրութեան կամքը խնդրել, բայց չըրաւ, որպէս զի երեսփոխանութեան մեծամասնութեան կամքը յարգելու օրինակ տայ, թէ և անկասկած եղած ըլլայ այն մեծամասնութիւնը, և միապետական համախմբութեան ու փառասիրութիւնք կարուած։

Պ. Թիէր կրնար նաև թերթերու զինուորներով ու ժամանակ մ՚ալ շարունակել իւր պաշտօնը, բայց չուզեց, փոխնորդ թերևս որ այն զինուորները հանրապետութիւնը վտանգի մէջ կը ձգէին, կամ թերևս զգալով որ մեծագոյն մասը թերթերու զինուորներով գոհ ըլլալու միտում չունէր։ Հաւանական ալ է որ Պ. Թիէր իւր անձնական կարևորութեանն ու ազդեցութեանը վստահելով յուսաց թերևս որ այս անգամ ալ կրնար մեծագոյն մաս վասաքելու, բայց իւր հաշիւը սխալ ելաւ։

Միապետականք՝ փարիզի արմատական ընտրութիւնն յարմար առիթ բռնեցին հաւավարութիւնը ապացուցել՝ իբրև արմատականութեան նպաստաւոր, իբրև երկիրն յարմարականութիւն և յանդգնութիւն առաջնորդող և յաջողեցան ի զուր Պ. Թիէր իւր վերջին պաշտպանողական ըլլալուն բիւրաւոր փորձերն ու ապացոյցներն անոնց աչքին առջև դրաւ 'ի զուր արմատականութեան դէմ ունեցած հանրածանօթ հակակրութիւնն անոնց հասկցնել ջանաց, միապետականք չներեցին իրենց հանցակարայ և անձնուէր նրբքին գործոց նախարարին՝ Պ. Կուլարի՝ փոփոխութիւնը, և վերջնական հարուածը տուին Պ. Թիէրի, հարուած մը՝ զոր Պ. Թիէր կրնար չընդունիլ՝ բայց ընդունեց։

Կը թուի հիմա հաւնել թէ այս խորհրդարանական հարուածն ինչ ընդունելութիւն պիտի գտնէ ազգէն։ Առ այժմ՝ հեռագրաց խօսքին նայելով հանդարտութիւն կը տիրէ ամեն տեղ, և հանրապետական ըմբոստութիւնք ալ անդրադարձ հանդարտութիւն, ու համբերութիւն կը քարոզեն։ Բայց միթէ կրնա՞նք յուսալ որ այն զօրանոցներու մէջ կայծ և սպառնալեաց կ՚ալեւէ, որպէս զի խաղաղութիւն մ՚ընելու մէջ գտնէ։

Այսպէս կը հասկցուի թէ մոլեռանդ գրգռեալ են Գաղղիոյ մէջ և մէկ օրէն միւսը կրնայ փոթորիկ մը բռնկիլ, եթէ Մաք—Մահոնի կառավարութիւնն հանրապետութեան թելերն կտրելու մը տայր եղէ։

Վերջապէս ամեն մարդ անհամբերութեամբ կ՚սպասէ տեսնել թէ նոր կառավարութիւնն ինչ ընթացք պիտի բռնէ, և թէ մանաւանդ ինչպէս պիտի կրնայ 'ի գլուխ հանել Պ. Թիէրի սկսած հաշտութեան սկսած գործը, որոյ մէջ գինուորական տաղանդէ աւելի վարչական տաղանդ և անտեսական հմտութիւն հարկ է։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 26 մայիս.

Ժողովին մէջ Պ. Տը Պրօկլի՝ Մաք—Մահոնի մարաջախտին պատգամաբերը կարդաց, որոյ մէջ իւր կառավարութեան ծրագիրը կը բացատրէ, որ օրինաց և մեծագոյն մասին կամաց համաձայն գործադիր պիտի ըլլայ։ Արտաքին աշխարհաւորութեան մէջ իւր նախորդին աշխատութիւնը պիտի շարունակէ, խաղաղութիւն հաստատ պահել և բանակը վերակազմել. իսկ ներքին աշխարհավարութեան դարձ, ասոր կ՚պահպանողական պիտի ըլլայ և օրէնքն յարգել պիտի տայ։ Պատգամաբերն վերջն հեռաւոր խօսքեր կան. Մաք—Մահոն մարաջախտին կառավարութիւնը ձեր վեհապետական կամաց ունենալ պահպանութեան քաջարի հսկող մը պիտի ըլլայ։

Պ. Թիէր ժողովին ձախակողմեան կեդրոնը պիտի նստի։

Վիեննա 26 մայիս.

Գերմանայի կայսրն ու կայսրուհին հոս հասան։ Կայսրն երկու տարւոյ կայսեր այցելութեան դնաց։ Այս օրին մեծ ալ կայսրը փոխադարձ այցելութեան ըրաւ կայսերին։

Լոնտրա 26 մայիս.

Պարսից Շահը յունիս 18ին հոս կը սպասուի։

Վիեննա 29 մայիս.

Պօրսային մէջ նոր սնանկութիւնք տեղի ունեցան։ Արժեթուղթ ծախել ուզողներ կային և գնողներ ալ չկային։

Փարիզի լուրերն հոս հանդարտ տպաւորութիւն ըրաւ։

Փարիզ 23 մայիս առաւօտ.

Մաք—Մահոն մարաջախտին մէկ յայտարարութիւնն՝ օրինաց յարգանք և բարեկարգութեան հաստատութիւն խոստանալով, ամեն տեղ յարգի տպաւորութիւն մ՚ըրաւ։

Հանրապետականք միշտ յարմարութիւն կը խրատեն։

Զօրքերը թէ հոս և թէ 'ի Վերսայլ զօրանոցներէն դուրս չելլելու հրաման առած են։

Պէրլինի և Պետերսպուրգի քաղաքական պաշտօնեայն հրաժարական տուին։

Ֆախակողմեան և ձախակեդրոնական երեսփոխանք ժողովին ներկայ գտնուելու պիտի շարունակեն։

Փարիզ 26 մայիս իրիկուն.

Ամեն տեղ հանդարտութիւն կը տիրէ։

Ազգային ժողովին հաւանականորեն իւր նիստերն ամառնական մը պիտի դադրեցնէ։

Պետական պարտուց թղթերնքը կելլան։

Լոնտրա 26 մայիս.

Աւստրալիայէն 79000 ունկի ոսկի և 98000 լիրա կ՚սպասուին։

Հռոմ 26 մայիս.

Ռուսաց կայսրուհին մեր քաղաքն եկաւ։ Ամեն տեղ ընծային համակրութեամբ կընդունուի։

Պէրլին 26 մայիս.

Գերմանական պարտքերուն վճարն ընդհանրապէս բաշխուեցաւ է։

Վիեննա 27 մայիս.

Տէգէթէֆ Մամուլ և Նոր—Ազատ—Մամուլ լրագրները՝ Թրէսպ Աւստրօ—Թիւրք ընկերութեան վէր օրէն լուծումը վրայ ըլլալուն զրոյցը սուտ կը հանեն։

Կայսրն աւստրիական ընդունելութիւն մըրաւ Մօնթենեկրի դրսին։

Վիեննա 28 մայիս.

Պօրսային վիճակը նոյն է։

Փարիզ 27 մայիս.

Պ. Թիէր իւր երեսփոխանական պաշտօնը՝* կը պահէ, և ընդդիմադիր մասին գլուխ պիտի ըլլայ։

Պօրսային գիներն աւելի հաստատուն են։

Իշխանական արքունիքներն իրաց նոր վիճակին վրայ իրենց խնդակցութիւնն յայտնեցին հանրապետութեան նախագահին։

Մաք—Մահոն մարաջախտն Արնիմ կոմսին այցելութիւնն ընդունեց։

Փարիզ 28 մայիս.

Ժողովին ձախակողմն իւր ընկերք հարցում մը յանձնեց։

Զրոյց կը պտըտի թէ հանրապետականք քիչ օրէն պիտի հրատարակեն հինգ տարւոյ համար ընդունելիք նախագահութիւն մը, և առաջին շրջանին համար Մաք—Մահոն մարաջախտը նախագահ պիտի մնայ։

Դեսպանաց մէջ քանի մը փոփոխութիւնք եղան։

Պէկհայտ 27 մայիս.

Արևմտեան շինելու առաջարկութիւնները քննելու համար յանձնաժողով մ՚ընտրուեցաւ։

Պէրլին 28 մայիս.

Թերթ ։ բաղարքում մը կը տեսնուի մեր գործակցուած հրապարակին վրայ։

Պարսից Շահը չարաթ օրը հոս կը սպասուի։

Գաղղիոյ մէջ եղած փոփոխութիւնք նախատեսուեր կերպիւ կը գտնուի լրագրներէն և տեղւոյս զգուշաւոր դիտմունքէն։

Փարիզ 27 մայիս.

Պաշտօնական օրագիրը 29 գաւառապետաց փոփոխութիւնը կը հրատարակէ, որոց 20ը նոր ընտրուած են, և 9 ալ տեղափոխուած։

* Դոչ եղը որ Օրազիր՝ իւր երեսփոխան թերթին մէջ Գաղղիերէն Մաքո բարքին եղանակութիւնը վերջապէս ամփոփել և չեփոփոխած պատահմամբ մնացեալ է։

(Տան. Իմի.)

Փարիզ 28 մայիս.

Ընդհանուր տպաւորութիւնն այս է թէ Պ. Թիէրի նախագահութեան օրով Անգղիոյ և Պէլճիոյ հետ առաջարկեալ առևտրական դաշնագրութիւններն առանց վճռական մէկ կերպի պիտի մնան։

Փարիզ 28 մայիս իրիկուն.

Կը հաւատուի թէ ժողովին մեծամասնութիւնը կառավարական տագնապներուն առաջքն առնելու համար՝ Մաք—Մահոն մարաջախտը պաշտօնավարութենէն ոչ առաջ վճռէ պիտի դնէ և անոր նախագահական իշխանութեան ալ հինգ տարի պայմանաժամ մը տայ։

Պէրլին 27 մայիս.

Գաղղիոյ նոր կառավարութիւնը ձանչնալու խնդիրը՝ Գերմանական կառավարութեան ընդունելութեան պիտի գտնէ երբոր պաշտօնական կերպիւ իրեն ծանուցուի։

Փարիզ 29 մայիս.

Ժողովը ձեռնտու չէ գումարումին առաջ չպիտի ընէ ասհմանադրական խնդիրները՝ նախագահին նորաստատութեան և հինգամեայ պաշտօնավարութեան վերաբերեալ ծրագիրն ընդունուած չէ։

Ժիրօնտի գաւառապետ Պ. Տիւվալ Ալնի (Փարիզի գաւառին) գաւառապետ անուանեցաւ։

Պէրլին 28 մայիս.

Գաւառական—Թղթակցութիւն լրագիրը կ՚ըսէ թէ Գերմանիոյ Գաղղիոյ ներքին գործոց չպիտի խառնուի. իւր բանակը դէպ Գերմանիոյ նկատմամբ Գաղղիոյ յանձն առած պայմաններուն կատարումին կախում՝ պիտի ունենայ բովանդակ։ և այս նկատմամբ եկած առաջին լուրերը բաւականական են։

Վիեննա 28 մայիս.

Օտէսայի պօրսային համար պտղած տաղնապի զոյգերը սուտ կ՚ելլեն։

Լոնտրա 28 մայիս.

Պարսից Շահը յունիս 18ին Շէրպուրքէն Վիքթորիա էնտ Ալպէրթ արքունական շոգենաւը նստելով Անգղիա պիտի գայ ուղևորութեան չորս զբաղեցուց նաւերու։ Արքեպիսկոպոսի մօտ նաւական կղզիքի փորձեր և Վուլվիչի մօտ ալ մեծ զօրահանդէս մը պիտի ըլլայ 'ի պատիւ անոր դալուստեան։

Հռոմ 27 մայիս.

Խորհրդարանը կրօնական միաբանութեանց վերաբերեալ օրինաց առաջարկութիւնը 46ի դէմ 196 քուէով ընդունեց։

Ռուսաց կայսրուհին երէկ հոս հասաւ և խիստ փառաւոր պատիւներով ընդունեցաւ։

Լոնտրա 28 մայիս

Օսմ. փոխ.	52 1/8
Թուրք 1869	61 1/2
» 1871	68 1/2
» 1872	89
Անգղ. թուղթ.	93 13/16
Ազիոն	20—21
Կանէր	35

Մարսէլ, 28 մայիս.

Բամպակ Մ. Դ. 9 1/8—1/4
Ծախուած 10000 հակ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Ազնիւ Հաքքըլ էֆէնտին Սիմաւ մօլ Գաւառի տնօրէն անուանեցաւ ։

Հինգշաբթի օր Բարձր. Խորհրդոյն իր առաջին նիստին Ղանմ. Աբրահամ պէյին հետ Մեծ—Եպարքոսին, արտաքին գործոց նախարարին և Բարձր. կայսերական Խորհրդ. նախագահ էֆէնտիին այցելութեան գնաց ։

Երէկ ալ կուսակալ Իզզէտին էֆէնտին փոխադարձ այցելութեան գնաց նոյն անձին ։

Բ. Դրան առաջին թարգման Վսեմ. Արիֆի պէյին Հինգշաբթի օր Կ. Պոլիս հասաւ Վիեննայէն ։

Ռուսաց կայսրը Ս. Աննայի մեծ պատուանշանը ղրկեց կայսերական նախարար Վսեմ. Սադիք փաշային ։

Քանի մը լրագիրք լուր տուած էին թէ Պարսից Շահին Եւրոպա ըրած ուղեւորութեան ծախքը 9 միլիոն թումանի հասած է ։

Տեղւոյս Թուրքերէն լրագիրք կը հերքեն այս լուրը որ յայտնի չափազանցութիւն մ'է, և կը ծանուցանեն թէ Շահն 5 միլիոն ֆրանք միայն սպառած է մինչեւ Լոնտրա ընելիք ուղեւորութեան ծախուց համար ։

Չորեքշաբթի օր ժամ՝ հինգին միջոցները Լալէլի մզկիթին մօտ հրդեհ պատահելով՝ 20ի չափ տուն այրեցաւ ։

Լա Թիւրքի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ արքունի ճարտարապետ Պալեան Վսեմ. Սարգիս պէյի նախագահութեամբ կազմուած Օսմանեան հասարակաց շինութեանց ընկերութեան կանոնները կայսերական կառավարութեան կողմէ վաւերացնելով կայսերական հրամանագրով ընկերութիւնը հաստատուած է, և գործունէութեան պիտի սկսի ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՓՈԽԱՆԱԿԻ ՍԱԿԱԳԻՆ

48 մայիս ուրբաթ		Լիրան	58 32
49 մայիս շաբաթ		առաւօտ	
	բացուելուն		59 3
	կէս օր		58 1
	Կ. Պոլիս 18 մայիս		
Ոսկեէ մէճիտիէ բարիքը		Անգ. լիր.	12.21
Թրքական »	»	Ֆրան.	13.40
Թրքական Օսմանեան—Թղթադ.			
Երկաթուղեաց հին		Ֆր.	167 1/2
» նոր			76
Փոխ. 1863		»	364
» 1865	»	»	371
» 1869	»	»	316
Կրամունեց		Ոսկ. լիր.	16.20

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԱՄԼՈՅ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՄ ՈՐՈՒՆՑԻՆ ՀԱՅ—ՄԱՄՈՒԼ

Ըստ մեր խոստման՝ այս անգամ մեր սիւնակեան առարկայ կընենք մամուլը ։

Այս խորհելու և խօսելու ընդարձակ նիւթ մը, որոյ վերայ Եւրոպայի գիտուններէն խիստ շատեր իրենց ուշադրութիւնը դարձուցած, շատեր շատ տեսակ կարծիքներ յայտնած, բայց խնդիրը դեռ իր օրինաւոր և վերջնական լուծումը չէ առած ։

Արդէն այս մեծ, կարեւոր, կենսական և լայն փափուկ խնդրոյն վերայ մեր գրելն անձնք յանդգնութիւն համարին ։

Մեք խոկ իրաւունք կուտայինք, եթէ մեր այս խորհրդածութեան տեղ Հասարակ Մամլոյ ազատութիւնը առնելէ ընտրած լինէինք, բայց այնպէս չէ. մեր այս խորհրդածութեան առարկայ Հայ—Մամուլն է ։

—Ինչ է Մամուլը—

—Կարծեաց յայտնութեան և բանակցութեանց տարածման միջոցն է ։

—Ինչ է Մամլոյ նշանաբանը—

—Ազատութիւն—

—Ինչ է ազատութիւնը—

Ահա բուն խնդիրը ։

Ազատութիւնը՝ ըմբռնելու կամ՝ չըլալու խնդիրն է՝ որ կը չափուի ազգաց և ժողովրդոց բարոյական, ֆիզիքական, քաղաքական վիճակին և գիտակցութեան կառավարական ձեւէն ։

Որ ազգի կամ՝ ժողովրդեան փորձական ձեւն որ ազատ հանրապետութիւն է, նորա խորհելու, խօսելու և գրելու ազատութիւնն ալ այնչափ ընդարձակ է, ինչպէս Ամերիկայի և Զուիցերիոյ մէջ. փասնի այս երկիրներուն մէջ ազատութիւնը անուրջ և նորա նշանակութիւնն անըմբռնելի չէ, այլ խորհելու, խօսելու և գրելու ազատութիւնն իր ընդարձակ նշանակութեամբ կատարեալ ազատ է, բաց առեալ կառավարական ձեւն ազատ հանրապետութիւն է, և ազատ հանրապետական կառավարութեան հակակշիռն (գօնթրօլ) ալ խորհելու, խօսելու և գրելու ազատութիւնն է ։

Իսկ Սահմանադրական միապետութեան երկիրներու մէջ, ուր միապետն զատ ազգային ժողով կայ, Մամլոյ ազատութիւնը սահմանաւոր է, բայց ինքնակալական երկիրներու մէջ ժողովուրդը՝ միայն խորհելու ազատութիւն ունի, որ իւր միակ մխիթարութիւնն է ։

Աշխարհի վերայ կառավարական երեք գլխաւոր սկզբունք կայ, սահմանադրական, ինքնակալական և հանրապետական ։

Առաջինն իր գոյութեան իրաւունքն Աստուծմէ լինել կը գուշակէ, իսկ երկրորդն իր ծագումն ուղղակի ժողովրդէն կառնու, սա սկզբամբ թէ իշխանութիւնն Աստուծոյ է և իշխանները մարդիկ, և այս սկզբան վերայ հիմնուած է ժողովրդեան վեհապետութիւնը ։

Ժամանակին ընթացքն և գաղափարաց յառաջդիմութեան հարկէն առաջնոյն բացարձակ իրաւունքներն հետզհետէ չափաւորուելու վերայ են ։

Թուրքիոյ ալ բուն որում արձակ սկզբունքն, Եւրոպայի ազատ գաղափարներէն ազդուելով յառաջդիմական ուղղոյն մէջ մտնելու միջոց մ' ընդունած՝ Մամլոյ ազատութիւն կը փայլէ այնչափ, որչափ որ երկրին փորձական ձեւը կրնայ թոյլատրել ։

Այս երկրին մէջ Մամուլը մեծ և շատ տեսակ պարտքեր ունի. կրթութեան անհրաժեշտ պէտքը խօսական և խմբագրական միջոցներով ժողովրդեան գիտնալ ընելն և անոր մէջ լուսաւորութիւն տարածելը իւր գործունէութեանց առաջինն կրնայ համարուիլ. վասնզի Թուրքիոյ ժողովուրդն աւելի կրթութեան և գաղափարաց պէտք ունի՝ քան թէ փիլիսոփայութեան ։

Դառնալով այժմ Հայ—Մամլոյն, կըսենք ։

Որոյ պարտքն այս մասին առաւել եւս մեծ է, և միայն իւր ազգային փոքրական ներքին ձեւէն պէտք չէ հրապարակել, բաց առեալ նա իւր ընդարձակ նշանակութիւնը չունի Թուրքիոյ մէջ. Սահմանադրական միապետութեան ձեւէն իսկ շատ տարբեր և միայն Պատրիարքական իշխանութեան ներքեւ չափաւորեալ Սահմանադրական գրութիւն մ'ունի մեր ազգը, և իւր այս գրութիւնը իւր մեծանալն, գիտքն և կացութեան նըկատմամբ պէտք է անփոփոխ պահէ, առանց երբեք Պատրիարքական իշխանութեան ազդեցութիւնը արհամարհելու կամենալու, որ իրեն համար յոյժ վտանգաւոր է, ինչպէս որ վնասակար է, առանց Սահմանադրա-կան գրութեան Պատրիարքական բացարձակ իշխանութիւնը ։

Մեր այս կարծեաց յայտնութեան համար դուցէ ոմանք զմեզ յետադիմական և ոչ—ժողովրդական նըկատեն, բայց կը խնդրենք որ մեր այս գրածները խորին ուշադրութեամբ կարդան՝ մեր ազգին ներկայ վիճակը դիրքն ու կացութիւնը աչքերնուն առջեւ ունենալով, և այն ատեն անշուշտ կրնան մեր այս վիճակին մէջ բուն ժողովրդականութեան սահմանը լաւ ըմբռնել և գիտնալ թէ ո՞ւք են ժողովրդեան բարեկամները և թէ մեր ազգին շահերը գործածելու և պէտքերն զգալու համար մինչեւ ո՞ր աստիճան խոհականութիւն հարկ է ։

Այս գիտնալէ ետեւ շատ դիւրին կը լինի Հայ—Մամլոյ քննադատութեան սահմանն որոշել ։

Մենք չենք ըսեր թէ Հայ—Մամուլը պէտք չէ որ ազգային իշխանութեան և անոր գլխոյն պաշտօնական արարքը չքննադատէ. այս տեսակ պահանջում մը ալ կրնանք ընել, եւ ոչ ընելն արդարացի է. բայց պէտք է գիտնալ թէ խծբծելը, ծաղրանկարելը, տեղատարափելը և առանց նշանակի բանիլն որոց անվիճական հետեւանքներն ազգային իշխանութեան և նորա գլխոյն ազդեցութեան տկարանալն է, քննադատութեան դարձ չէ, այլ զրպարտել կամ՝ քննադատութեան դըլխոյն աղէկ կողմը ։

Քննադատութիւնը՝ մանաւանդ ազատ և լուրջ քննադատութիւնը՝ իւր բազմազան առաւելութիւններն ունի, բայց երբ իւր սահմանէն անցնի, փոխանակ օգտի վնաս կը պատճառէ, կամ՝ բնաւ ազդեցութիւն չունենար ։

Լեզուն գաղափարաց յայտնութեան միջոցն է. Մամուլը գաղափարաց եւ սկզբանց տարածման, իսկ քննադատութիւնը գեղեցիկը, բարին և ճշմարիտը որոնելու միջոցն է ։

Մարդկային միտքը թէպէտ խորհելու ընդարձակ կարողութիւն ունի, բայց լեզուն ամէն բան չկրնար գուշակել, վասնզի կայ ալ ոչ արտայայտելի որինող, կայ որ մարդավարութեան, կայ որ քաղաքավարութեան, կայ որ Աստուածային իրաւունց և հեղինակութեան ալ կայ որ երկրին ընդհանուր և մասնաւոր օրինաց և սովորութեանց հակառակ է ։

Ճշմարտութիւն խօսելու համար իսկ տեղ, ժամանակ, պարագայ եւ միջոց կայ. վասնզի ամէն տեսակ ճշմարտութիւն ամէն տեղ ամէն ատեն և ամէն ներուօղութեան անձանց հարկաւ յայտնելու պարագային ազատութիւն չկայ և չկրնար ըլլալ որ և է քաղաքակրթեալ ընկերութեան մէջ ։

Քննադատութիւնն ալ ճիշդ այսպէս է և Եւրոպացիք որ ազգի վայելած ազատութեան չափովը պէտք է ազատ բայց լուրջ և ճշմարիտ լինի, վասն զի ամէն երկրի մէջ ամէն բան բացարձակապէս Մամլոյ ազատ քննադատութեան առարկայ չկրնար լինել, և այս ընդունելութիւնն ընել խմբագրաց խոհեմութիւնէն կախում ունի ։

Մամլոյ՝ ինչպէս նաեւ քննադատութեան ազատութիւնը սահմանադրական գրութեան հակակշիռն է բնիկ ։

Այս ընդհանուր սկզբունքը մեր ազգային փոքրական ձեւին ալ մերձեցնելով, կըսենք ։

Մամլոյ քննադատութեան ազատութիւնը կրնայ մեր ազգին վիճակին յարմարիլ, եթէ համեստութիւնն ու լրջութիւնն իրեն առաջնորդ ընտրելով զգուշաւոր և չըփաթաւոր առաւելութեամբ՝ միայն գեղեցիկը, բարին և ճշմարիտն իրեն կէտ նպատակի ունենայ ։

Այս պայմանաւ միայն Հայ—Մամուլին և ազատ քննադատութիւնը կրնան ճշմարտապէս օգտակար լինել ազգին և արդիւնաւէտ ծառայութիւններ մատուցանել ։

ՍԻՄԱԿ

Համբարձման տօնն այս տարի խիստ շքեղ կերպով կատարուեցաւ Ազգ. Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին մէջ ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Ս. պատարագ մատոյց Հիւանդանոցին մատրան մէջ, և հայրական խրատներով մխիթարեց համայն պատսպարեալներն՝ իւր քաղցր ներկայութիւն ընելով ։

Ազգ. այս բարեգործական հաստատութիւնը պատուել փութացեր էին Պատրիարքական Գեր. փոխանորդ Հայրը, Գեր. Տ. Նիկողոս և Տ. Բարթողիմէոս եպիսկոպոսունք, Արժ. Իգնատիոս Ս. Եպիսկ?, Համբաւ, Ներսէս, Տիմոթէոս և կարապետ վարդապետք և բազում քահանայք, Ազգ. Քաղաքական ժողովոյ անդամներէն Մեծ. Գրիգոր էֆէնտի Կարապետեան, Յովհաննէս էֆէնտի Շիրինեան և Քրիստոստոր էֆէնտի Կազարեան, նմանապէս քանի մ' երեսփոխանք և Թաղ. խորհրդոց անդամք, որք Ազգ. այս բարեգործական հաստատութեան գործունեայ նըպաստներ ալ չխնայեցին ։

Պատուաւոր Հոգաբարձութեան կողմանէ պատրաստուած ճաշէն ետեւ ամէն կերպ հոգն ու խնամքը բոլոր այցելուաց գոհութեան ու շնորհակալութեան արժանացան ։

Նախընթաց Երկուշաբթի գիշեր մայիս 16, ժամը 5ին Լոնդոնի կողմը Օրթէթոյ մը տանէն հրդեհ ելնելով ժամը մինչեւ առաւօտեան 11 1/2 տեւեց և 6 1/2 ժամու մէջ 300ի չափ տուն և խանութ մոխրացուցանեց ։

Բարձր. Մեծ Եպարքոսը, պատերազմի և ոստիկանութեան նախարարներն՝ ինչպէս նաև Ս. Պատրիարքը, Երուսաղէմայ Գեր. փոխանորդը մինչեւ վերջը ներկայ էին ։

Ս. Պատրիարքը, Երուսաղէմայ Գեր. փոխանորդը, Պէրպէրեան Մեծ. Գրիգոր էֆէնտին հրդեհին առաջքն առնելու համար բազում աշխատեցան, և Մայր Եկեղեցւոյ Թաղ. խորհուրդն ալ մեծ ջանքեր ըրաւ ։

Այս ահաւոր հրդեհին մէջ գաղթին 300ի չափ Հայ ընտանիք, որոց երեք չորրորդն կատուածոյ մէջ ։

Այս դժբաղդ հրկիզելոց օգնութիւն ընելու համար Ս. Պատրիարք Հայրը Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին թագրիր գրելով, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ 90,000 ղրշ. օգնութեան զրկել. Միանգամայն հրկիզելոց պատսպարութեան համար 30 էն աւելի վրան զրկուեցաւ Կ. կառավարութեան կողմէ ։

Հրկիզեալները խնամելու մասին Ազգ. Պատրիարքարանի, Մայր Եկեղեցւոյ Թաղ. խորհրդոյ և մանաւանդ Քիւրքճիպաշեան Մեծ. Բարթող էֆէնտիի տարած հոգն ու խնամքը գովութեան արժանի են ։

Վեհ. Սուլթանին զրկած նպաստը կարօտելոց բաժնելու համար 13 անձերէ բաղկացեալ խառն յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Բ. Դրան, մեր Ազգին և Յունաց կողմէ ։

Աչաւասիկ Բ. Դրան որոշած անձանց անուններն ։

1. Ռուսում տապքիրի զապթիյէ գօմիսէրը մէ Վէզիրի Փըրըա Բէյէն տառուլէթլու Ալիէւմայան փաշա ։

2. Անկէրի Փըրը-ա ազարընտան Իւզկէն վարքը Մէհմէտ պէյ ։

3. Թաթիկ գայմագամը Ըսքիւտար Մէհմէտ Սըլէյման պէյ.
4. Թաթիկ ճիտապուր պէյն պաշլըզ Ըսքիւտար Հալիլ էֆէնտի.
5. Լանկա Քեալթիկ Փասը մահալլէսի իմամը Հասան էֆէնտի.

Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէն ս. րոշեալ անձինք.

6. Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Հայր Մկրտիչ.
7. Արժ. Տ. Եղիշէ Մայր եկեղեցւոյ
8. » » Յուսիկ » »
9. » » Մեսրոպ » »
10. Մեծ. Բարթող էֆ. Քիւրքճեան
11. » Գրիգոր » Պէրպէրեան
12. » Փօղոս » Ճիլաճեան.

Ցանոց կողմանէ

13. Տօքթօր Միհրան Մ. Պէյ.

ՀՐՃԻԿԸ ԳԹՈՒԹԵԱՆ

ԱՌ ՈՂՈՐՄԱԾԻՐ ԱԶԳԱՑԻՆՍ

Լանկայի վերջին հրդեհին զոհ եղող երեք հարիւրի չափ Հայազգի տառապեալ. ընտանեաց նպաստաւորութեանը սիրով ամեն գթասիրտ ազգայնոց քրիստոնէական և ազգասիրական պարտականութիւն մ'ըլլալով փութացինք հանգանակութիւն մը բանալ խումբս մէջ, և յուսայեր կարգալ ամեն կողմի բարերար ազգայնոց որ իրենց գթութեան լումայն մեզ զրկել բարեհաճին։

Աչառ. նախ մեր բացած հանգանակութեան Ա. ցուցակը

Դրշ.

150 Պատր. փոխ. Գեր. Հայր Մկրտիչ.

150 Երսաւասէնկ Պատր. փոխանորդ Գեր. Խորէն վարդապետ.

60 Արժ. Տ. Մեսրոպ քահանայ Մայր եկեղեցւոյ.

150 Մեծ. Բարթող էֆէնտի Քիւրքճեան.

120 Փօղոս էֆ. Ճիլաճեան

120 Կ. Մ. Խթիւճեան

60 Մինաս էֆ. Գափամաճեան

60 Աղավնաէր սմն

23 1/2 » »

863 1/2 Գումար

Զորեքշաբթի առուր Սրբազոյն մէջ մեզի գէմ հրատարակուած նամակի մը պատասխանը տեղերնուս անձկութեան պատճառաւ երեքշաբթի աւուր կը թողունք։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Բանկերուն ընկերական օրէնքաւնքները.

Ի մանր ընկերական կարգ մ'առաջարկեցին, որոյ մէջ բաշխումն այս սկզբան զօրութեամբ պիտի ըլլայ. [illegible]

Բայց դարձեալ արժէքն ու կարողութիւնը արդարութեամբ հաւասար համար' ընդհանուր կարողութեանց ալյաս մրցումն լաւագոյն միջոց հնա՞ր է գտնել։

Ուստից այս ազատ մրցման' մարդկային բնազդմունքը բանաւորող կամահաճութեան, և հաւասարականութեան կը հասնինք, և այս ազատ մրցմամբ վերջացեալ սկզբունքն ուրիշ բան չյայտներ, այլ միայն քաղաքակրթեալ երկիրներու ընկերութեանց մէջ տեսնուածը, որ ամենէն մրցողներն ու յաջողակներն ընդհանրապէս ամենէն աւելի վարձատրեալ են և ամենէն աւելի բարգաւաճ.

Ուրիշներ ալ ընկերական անհաւասարութեան կարգ մ'առաջարկեցին, որոյ մէջ բաշխումն այս սկզբան զօրութեամբ պիտի ըլլայ. [illegible] 5/12 րդ աշխատութեան, 4/12 րդ դրամագլխոյ, որոյ մէջ կը համարուի հողն ալ, և 3/12 րդ ալ տաղանդի տրուելով։

Ուստից այս առաջարկութիւններուն կամաւոր բնութեանն և տարրական աշխատութեան զանազաներու անհաւասարութեան վերայ հոնց առնալ' կրնանք թէ, առ անց

աշխատաւորաց և դրամագլխատիրաց մէջ Առաջարկի և ինչքանաց ազատութեան' սկզբան բաշխում մ'անհնարին է. և կամահաճութեան ու հաւասարականութեան միայն կրնայ յանգիլ արդ՝ այս ազատութեամբ վերջացեալ սկզբունքը քաղաքակրթեալ երկիրներու մէջ տեսնուածը միայն կը յայտնէ, որ ամենէն աւելի ուժերը' աւելի աշխատողները և աւելի դրամագլխատէրները' աւելի կը շահին։

Բուն հաւասարականաց առաջարկած այնպիսի ընկերութիւններ կազմել, որոց մէջ իւրաքանչիւր որ մի նոյն բաժինն ունենայ, և Յոյնաց հաւասարութիւն ըլլայ, կամ' այնպիսի ընկերութիւններ կազմել, որոց մէջ [illegible]։

Այս տեսակ ընկերութիւնք հնարաւոր ըլլալու համար' հարկ կը ըլլայ որ մարդկային բնութենէն անյաւ անելի եղող խը և ցոյց գգացումն ու գաղափարը կորնչի մարդոց մտքէն. հարկ կը ըլլայ որ իւրաքանչիւր ոք ամենուն համար աշխատ' իմանալով գործակիցները վարձու թեան ներքեւ' հաւանգով ու անձնուիրութեամբ. հարկ կը ըլլայ որ իմաստութեան գործակիցներն ալ նոյնպէս անձնուէր ու անտարբեր ըլլան. ամեն քաղաքացիք իրենց տրուածէն գոհ, և իրենց պիտոյքն յաղեցնելու մասին չափաւոր ըլլան։

Միով բանիւ, հարկ կը ըլլայ որ հրամայողներն ալ հնազանդողներն ալ հրեշտակներ ըլլան. վերջապէս անձնարը հնարաւոր ըլլայ։

Աշխատութեան և Ընկերութեան խրատներ.

Ընկերականութեան գաղափարաց կարմնակիցներն ուղեցին որ քաղաքական ամենայն ազատութեան ամեն մարդոց ազրելու խրատներն կամ ուրիշ կերպ խօսելով [illegible] հրատարակել։

Ապրելու իրաւունքը ծնած ժամանակնիս կ'ստացուի. մարդկային ոչ մէկ իշխանութիւն կրնայ զայն' որինաւորապէս մեր ձեռքէն խլել. բայց նրայ ընութեամբ' այն է ապրելու [illegible] անձնատուրեալ է. Միւս կողմանէ, ապրելու իրաւունքը' մեր նմաններս և հետեւաբար մարդկային ընկերութեան վրայ սամէ ապրելու իրաւունք չտրեր իր հետ։

Աշխատութեան իրաւունքն է, ըստ ընկերականաց, կառավարութենէն գործ կամ աշխատութիւն խնդրել, որ ուրիշ կերպիւ չկրնար առնել բայց նէէ քաղաքացեաց ներանովն մէկ մասն այս բանին գործածելով. յայնմ կը հետեւի թէ աշխատութեան իրաւունքն' ուրիշի սեփականութեան վրայ իրաւունք եղած կըլլայ. այսինքն բռնաբարումն այն սեփականութեան' որ ընկերական շէնքին հիմն է. Ուրեմն' աշխատութեան իրաւանց հրատարակումն ու գործադրութիւնը' հարկաւ չափաւորութեան և հաւասարականութեան կառավարութեան կ'երթայ։

Օգնութեան իրաւունքն ալ նոյն բանն է ուրիշ բառերով յայտնուած։

[illegible] Թիւրքիա եւ Գաղղիական առաջին յեղափոխութիւնը հրատարակած էր ընդդէմ այն իրաւանց զոր Թագաւորական իշխանութիւնն յանիրաւի գրաւած էր' աշխատելու իրաւունքը ջնջելով իբրեւ արտօնութիւն կամ առանձնաշնորհութիւն, և այս ալ ոչ ձրիապէս։

«Ազատած, կըսէին Թիւրկոն Լուի ԺԶ' այս եռապետութիւններէն ջնջող և աշխատութեան ազատութիւնը հրատարակող նը րովարտակաց մէջ, մարդոց պիտոյքներ տալով և աշխատութեան միջոցն անոր համար հարկաւոր ընելով' աշխատելու իրաւունքն ամեն մարդոյ սեփականութիւն ըրաւ. և այս սեփականութիւնն ամեն սեփականութեանց առաջինն, ամենէն նուիրականն և ամենէն անկորնչելին է։»

....ևս կարգիր.

Հաճեցէք հետեւեալ ազդը ձեր պատուական թերթին միջոցաւ հրատարակել

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ

ԱՌ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ ԸՆՏՐՈՂԻՍ ԳԱՂԱՏԻԱ

Պոլսոյ կողմէն ընտրել երեսփոխան-

ները Մեծ. Թափայճեան էֆ. հրաժարած ըլլալով, նորա տեղ ուրիշ երեսփոխան մը ընտրելու համար, ըստ ազգապարութեան Ս.Ժող. Մ. Պատրիարք հայր կը հրաւիրուին Թաղիս երեսփոխան ընտրող արգոյ հասարակութիւնը որ Ազգ. Սահմանադրութեան ընտրական գործոց վերաբերեալ կարգադրութեանց համեմատ իրենց քուէն բերեն մինչեւ յառաջիկայ կիրակի մայիս 20 կէս ժամ 4 որ ատեն քուէհամարի գործողութեան պիտի ձեռնարկուի։

Արդոյ ընտրողաց դիւրութիւն մ'ընծայելու համար տեղապահ ընտրելոյն եռապատիկ թուովը ցանկ մը կը ներկայացնենք.

Մինաս	էֆէնտի	Գափամաճեան
Յակոբ	»	Եսայեան
Սահակ	»	Փարսեան.

Աւելորդ է ըսել թէ ընտրողք ազատ են այս ցանկէն դուրս գտնուող անձանց ևս քուէ տալ։

Մեսամ ալգեթար

18 մայիս 1873 Նախագահ Ընտ. Ժողովոյ

Թադէոս Եղնէյեան

Դպրապետ Քարտուղար Թաղիս

ԾԱՆ

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Արժանաւոր վանահայր Գեր. Խորէն արքեպիսկոպոս, յառաջիկայ կիրակէ մայիս 20ին Ազգ. Հիւանդանոցի Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ մէջ 'ի միաբանութիւն նոյն յարկի պատարագիչ Ս. անմահ պատարագ մատուցանելու հրաւիրուած ըլլալով. Հոգաբարձութիւնս կը փութայ հրաւիրել զմեծարգոյ ազգայինս 'ի սոյն հանդէս։

Ցուցաւ է Հոգաբարձութիւնս թէ մայիս 17 Հիւանդանոցի Տարեգործին նոյն յարկի այցելութեան չկատարեցաղ ազգայինք այս անգամ կը բարեհաճին հրամայել, եւ վայելել պատարագէն յետոյ իր օրհնութիւնքն. ինչպէս վայելած են քիչեալ տարեգամին փութացող մեծարգոյ ազգայինք, որոց համար Հոգաբարձութիւնս իր շնորհակալեաց հրապարակաւ մատուցանելու կը փափաքի։

'ի Դիւանէ Հոգ. Հիւանդանոցի

Ատենադպիր Ատենապետ

Տ. Խաչիկեան Գ. Զարդարեան

1873 մայիս 18

ԱԶԴ

ՍԱՆՈՒՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԽԱՍԳԻՒՂԻ

Խասգիւղի Ս. Ներսիսեան Սանուց ընկերութեան յարգոյ բաժանորդաց 'ի գիտութիւն, հարկ կը համարիմք 'ի հաշիւ ընկերութեանս առնուած հինգ հատ երկաթուղւոյ նոր արժեթղթերուն թիւերը հրատարակել.

Թիւ	926 469
»	935 834
»	975 676
»	975 677
»	1369 045

Այս առթիւ կը հրատարակենք նաև ընկերութեանս արդէն ունեցած հարիւր հատ քօնսօլիտէներուն թիւերը.

Թիւ	377 074	50	լիրանոց
»	455 889	40	»
»	421 990	10	»
»	477 482	10	»
»	438 956	10	»
»	413 336	10	»

17 մայիս 1873 'ի Դիւանէ Ս. Ներսիսեան

Սանուց ընկերութեան Տնտեսական ժողովոյ Գանձապահ

Գ. Յ. Բոշնաքեան

ԾԱՆ

Տիւնթիւրը' կամ Օսմանեան կայսրութեան օրինաց հաւաքածոյն' կայսերական տպարանէն երկու հատոր վերայ վիրաւին տպագրուած ըլլալով, մայրաքաղաքիս ամեն գրավաճառաց քով կը ծախուի Գին կազմեալին 3 արծաթ մէճիտիէ. Ինքնակազմին 60 ղրշ.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՂՏՆԻՔ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԵԱՆ

ԿԱՄ

ԼՈՒՍԱՏՈՒ

ՈՐԻՏԱՄԱՐԴԱՑ ԵՒ ԸՆՏԱՆԵԱՑ

Ց. Աէյ...էյ.

Այս գիրքս որոյ արժէքն եւ օգտակարութիւնը անհամար ինքնին կրնան, ինչպէս ամեն կարգի ազգայնոց հետաքրքրական նոյնպէս խիստ կարեւոր է այն երիտասարդաց եւ պատանեաց համար. որք Ալնամ Տէրեանները կարգալով տարուած եւ ցնոր ու շուար կեցած են. Այս գիրքը երիտասարդաց ուրախալի ծամբանակէ մէ ամէնորդեկ զանունք եւ ցոյց տալ այն կետերը ուր երիտասարդաց պարտին հասնիլ.

Կը ծախուի մաանաւորապէս Մարգարեան Յարութիւն աղայի գրատանն 'ի Զաքամաքճըլար եւ կամրջին գլխու գրավաճառ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Պէյլէօզի Տապաղտաճանէին եւ Գալէնտէրխանէին պիտոյից համար հետեւեալ բաները պէտին.

8000 հատ քէչի աէրիսի

15 000 » ծիւլիւ դերզլիւչ ադամ.

15000 զոմեծար փալամտա

10 000 » մէշէ գապաղը.

18000 հատ մէշին

գնահատութեան պիտի դրուին յառաջիկայ շաբաթ օրը մայիսի 19ին 'ի Տարի Շուրա.

Ուստի փչեալ բաները մատակարարելու յանձնառու եղող որոց փափաքողք կը հրաւիրուին յիշեալ օրը 'ի Տարի Շուրա ըլլալիք գնահատութեան ներկայ գտնուիլ.

13 մայիս 1873 'ի Դուռն Սերասքերաթ

Մէկ տարուան միջոցին մէջ կայսերական զօրաց պիտոյից համար գնահատութեամբ դրուած եւ արդէն ծանուցուած մեծ օքան 6 ղչ'ի տարուան առաջարկող գտնուեցաւ, եւ վերջնական գնահատութիւնն ալ մայիս 22ին երեքշաբթի օրը պիտի կատարի 'ի Տարի Շուրա.

Ուստի յիշեալ միսը մատակարարելու յանձնառու եղող որոց փափաքողք կը հրաւիրուին յիշեալ օրը 'ի Տարի Շուրա ըլլալիք վերջնական գնահատութեան ներկայ գտնուիլ.

13 մայիս 1873 'ի Դուռն Սերասքերաթ

Կայսերական զօրաց պիտոյից համար հարիւր հազար (100 000) հատ կարմիր բարակէ գօտին ամեն մէկ հատը 7 ղչի ըլլալով առաջարկող գտնուելով, առոր վերջնական գնահատութիւնը պիտի կատարի յառաջիկայ երեքշաբթի օր մայիսի 22ին 'ի Տարի Շուրա.

Ուստի յիշեալ գօտին մատակարարել ուզող որոց փափաքողք կը հրաւիրուին յիշեալ օրը ներկայ գտնուիլ 'ի Տարի Շուրա ըլլալիք վերջնական գնահատութեան.

14 մայիս 1873 'ի Դուռն Սերասքերաթ

Կայսերական զօրաց պիտոյից համար գնահատութեան դրուած հարիւր քառասուն հազար (140 000) քիլէ Վօտնո—Բուլնար կակուղ ցորենին ամեն մէկ քիլէն երեսուն եւ ինը (39) ղչի առաջարկող գտնուելով, առոր վերջնական գնահատութիւնը մայիս 21ին երկուշաբթի օրը պիտի կատարի 'ի Տարի Շուրա.

Ուստի յիշեալ ցորենը մատակարարելու յանձնառու եղող փափաքողք կը հրաւիրուին յիշեալ օրը 'ի Տարի Շուրա ըլլալիք վերջնական գնահատութեան ներկայ գտնուիլ.

14 մայիս 1873 'ի Դուռն Սերասքերաթ

ԻԼԱՆ

Ակջուէն օէքիզ ըէնէքըրնտէն առհասըը Թօղլիմալը Իէսարիտէ հէնուզ ախզ օլունամայըպ նանը ուսիզ փուսուլարը վար իտի. ինչու օէքուէն տօքուզ սէնէտէն մայիսընըն նիհայէթինէ քատար խալքէմի մէրքիւրէ յէ կէլմիւբուպ պէտէլըրինը ալմայն, վէ սու միւտտէթին հուլուլունտէն սօնրա էյաք զալան փուսուլալըրըն դ տակէրի թէրզին գըլընուպ հիմբարը օլունմիշատի ասհաբընըն մալումերի օլմաք իւզրէ իլան օլունուր.

23 Նիսան 1873 Պօղը Աէրանջէրի

LLOYD SUISSE
ԼՈՅՏ ՍՈՒԻՍ
ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ
(ՍԻՆԵՕՐԻԱ)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԻՆԹԷՐԹՈՒՐՑԱ

Այս ընկերութիւնս կը ծովային գործառնութիւններու (ռիզիքօ) ապահովութիւն ամեն ձեւովք, Թօփօն եւ ամեն վերայ վնասուց ապահովելու։

Ամեն հանդամանց տեղեկութեան համար պէտք է դիմել ստորագրելոց.

ՀԵՐՄԱՆ ՀԱԼՊԻՆԿ	ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ՊԻԹՄԷՋ
Ընդհանուր Գործակալ	Գործակալ
Ղալաթիա	
Քարակիւմրիւկ փողոց թիւ 2	ի Պահճէ գաբու ի Պոլիս

NORTHERN
ՆՈՐԹՀԷՐՆ
ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԼՈՆՏՐԱՅԻ ԵՒ ԱԲԵՐՏԻՆԻ
2,000,000 Լիրա Սթէրլին դրամագլխով։

Այս ընկերութեան գործակալին իշխանութիւն տրուած է հրդեհի դէմ շէնքեր, կարասիներ եւ վաճառքներ ապահովելու, ինչպէս նաեւ կեանքի վերայ ապահովութիւններ պայմանագրելու։

Ապահովեալ կորուստներն ու վնասներն անմիջապէս կը վճարուին ստորագրեալէն։ Գործակալ

ՅՏՐԻԱՆ Մ. ՔԷՕՆ
Ղալաթիա Գարաքէօյ Ձեռէմիր խան

A. SPONT
EXTRAIT DE LEGUMES
Ա. ՍՓՕՆԹ
ԷՔՍԹՐԷ ՏԸ ԼԷԿԻՒՄ
Թանձրու (չորացներու) գոյն եւ համ տալու։
ՓՕՆՍՕՄԷ
Պատրաստ թան պատրաստուած։
ԹԱՊԻՕՔԱ
Պրէզիլիայի ընտիր տեսակներէն
ՀԻՒԹ ՄՍՈՑ
Ա. Սփօնթ Լիէպիկի դրութեամբ շինուած եւ նոյնպէս որեւէր կը գտնուին Փարիզ, Ռիւ Բոլէ փողոց թիւ ... եւ ամեն նպարեղէն վաճառողաց քով։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. [illegible]

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՃԻՆԻԼԻ ԽԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ
1873 ՄԱՅԻՍ 14 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ՄԻՆՉԵՒ Ի ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՑԱՌ. ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

ժամ — Բոսֆորէն եկող շոգենաւները

11 15 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկ., Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։
11 45 Առնաւուտքէօյ, Գուրուչ., Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Գապաթ.
12 Պէյքօզ, Բաշաբաղչէ, Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի, Գուզղ.
12 15 Եէնիմահալլէէն Մէզարպ., Պէօյիւք., Թարապ., Եէնի., Իսթէն., Պօյաճ., Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ., Գուրուչ., Օրթ., Պէշիկ.
1 30 Առնաւ., Չէնկ., Պէյլէր., Օրթա., Գուզ., Պէշիկ., Իւսկ., Գապաթ.
1 15 Գապաթաշէն, Մէզարպուռնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկեան, Ռ. Հիսար, Առնաւուտ., Գուրուչ., Օրթաք., Պէշիկ.
1 30 Պէօյիւքտէրէէն, Թարապ., Պէյքօզ, Բաշաղ., Գանլը., Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Գուզղունճուգ, Իւսկիւտար։
2 Եէնիմահալլէէն Մէզարպ., Պէօյիւք., Թարապ., Եէնիք., Էմիրկ., Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ., Գուր., Օրթաք., Պէշիկ.
3 15 Պէօյիւքտէրէէն Պէյքօզ, Բաշաղ., Րիֆաթ փաշա մահալ., Գանլը., Ա. Հիսար, Գանտ., Վանի., Չէնկ., Պէյլէրպէյ.
3 Եէնիմահալլէէն Մէզարպ., Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Պօյաճ., Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ., Գուրու., Օրթաքէօյ, Պէշիկ., Գապաթ.
4 Մէզարպուռնուէն Պէօյիւքտ., Թարապ., Եէնիք., Իսթէն., Էմիրկ., Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ., Օրթաք., Պէշիկ.
5 30 Եէնիմահալլէէն Մէզարպ., Պէօյիւքտ., Թարապ., Եէնիքէօյ, Էմիրկ., Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ., Օրթաք., Պէշիկ.
6 30 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիքէօյ, Էմիրկեան, Գանլըճա, Ռ. Հիսար, Գանտիլլի, Առնաւուտքէօյ, Պէյլէրպէյ, Օրթաքէօյ, Գուզղունճուգ, Պէշիկթաշ, Իւսկիւտար.
7 Առնաւուտք., Գուրուչ., Օրթաք., Գուզղունճ., Պէշիկթաշ, Գապաթաշ.
8 Եէնիմահալլէէն Մէզարպ., Պէօյիւք., Թարապ., Եէնիք., Էմիրկեան, Ռ. Հիսար, Պէպէք, Առնաւ., Օրթ., Պէշիկ.
8 45 Պէօյիւքտէրէէն Պէյքօզ, Րիֆաթ փաշա, Բաշաղ., Գանլ., Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի, Գուզղունճուգ, Իւսկիւտար.
9 Մէզարպուռնուէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօզ, Իսթէնիա, Պօյաճ., Պէպէք, Առնաւ., Գուրուչ., Օրթաք., Պէշիկթաշ.
10 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկեան, Հիսար, Առնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Գապաթաշ.
10 30 Մէզարպուռնուէն Պէօյիւք., Եէնիք., Րիֆաթ փաշա մահ., Պօյաճ., Առնաւ., Պէպէք, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.
11 Պէօյիւքտէրէէն Թարապ., Էմիրկ., Առնաւ., Օրթաք., Պէշիկ.
11 Առնաւուտքէօյէն Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ.

Կամուրջէն եկող շոգենաւները

12 Պէշիկթաշ, Օրթաք., Առնաւուտ., Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկեան, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահ.
1 Պէշիկ., Օրթաք., Առնաւ., Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյաճ., Իսթէն., Եէնիք., Թարապ., Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպ., Եէնիմահալլէ.
1 15 Գապաթաշ, Իւսկիւտար, Պէշիկթաշ, Գուզղունճուգ, Օրթաքէօյ, Պէյլէրպէյ, Առնաւուտքէօյ, Գանտիլլի, Ռ. Հիսար, Գանլըճա, Էմիրկեան, Եէնիքէօյ, Պէյքօզ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ.
2 Պէշիկթաշ, Օրթաք., Առնաւ., Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ., Եէնիք., Թարապ., Պէօյիւքտ., Մէզարպ.
2 30 Իւսկիւտար, Գուզղունճուգ, Պէյլէրպէյի, Չէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Գանտիլլի, Հիսար, Գանլըճա, Րիֆաթ փաշա, Բաշաբաղչէ, Պէյքօզ, Պէօյիւքտէրէ.
3 Գապաթ., Պէշիկ., Օրթաք., Գուրուչ., Առնաւ., Ռ. Հիսար, Էմիրկ., Եէնիք., Թարապ., Պէօյիւքտ., Մէզարպ., Եէնիմահալլէ.
4 Պէշիկ., Օրթաք., Պէյլէրպ., Առնաւուտ., Ռ. Հիսար, Էմիրկեան, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտ., Մէզարպ., Եէնիմահալլէ.
5 15 Պէշիկ., Օրթ., Առնաւ., Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյաճ., Եէնիք., Պէյքօզ, Թարապիա, Պէօյիւքտ., Մէզարպ., Եէնիմահալլէ.
5 45 Իւսկիւտար, Պէշիկթաշ, Գուզղունճուգ, Օրթաքէօյ, Պէյլէրպէյ, Չէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Առնաւուտքէօյ.
6 30 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Առնաւուտ., Գանտիլլի, Ռ. Հիսար, Էմիրկեան, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ.
8 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Առնաւուտքէօյ, Պէպէք, Հիսար, Էմիրկեան, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպ., Եէնիմահալլէ.
9 15 Պէշիկ., Օրթաքէօյ, Առնաւ., Ռ. Հիսար, Պօյաճքէօյ, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ.
9 30 Գուզղունճուգ, Պէյլէրպ., Չէնկէլք., Վանիք., Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բաշաբաղ., Պէյքօզ, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուռն., Ռ. եւ Ա. Գաւաք.
10 Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչ., Առնաւ.
10 30 Պէյլէրպէյ, Չէնկէլ., Վանիք., Գանտիլլի, Ա. Հիսար, Գանլ., Րիֆաթ փաշա մահալ., Բաշաղ., Պէյքօզ, Պէօյիւքտէրէ.
10 30 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Առնաւուտ., Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկեան, Իսթէն., Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպ., Եէնիմահալլէ.
11 Գուզղունճուգ, Պէյլէրպէյ, Չէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բաշաբաղչէ, Պէյքօզ.
11 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչ., Առնաւուտքէօյ, Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկեան, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ.
11 30 Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Գուզղունճուգ, Օրթաքէօյ, Առնաւուտքէօյ.
12 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ.

Խասքէօյի շոգենաւաց երթեւեկութիւնը

ժամ	Խասքէօյէն Կամուրջ	ժամ	Կամուրջէն Խասքէօյ
11 30		11 45	
12		12 15	
12 30		12 45	
1		1 15	
1 30		1 45	
2		2 15	
2 30		2 45	
3		3 10	
3 30		3 45	
4		4 15	
4 30		4 40	
5		5 15	Պէշիկթաշ հանդիպելով
5 30		6 10	
6		6 20	
6 40		7	
7 30		8	
8 15		8 30	
8 45	Պէշիկթաշ հանդիպելով	9	
9 15		9 30	
9 30		10	
10		10 20	
10 30		10 40	
10 45		11	
11		11 15	
11 25		11 20	
11 40		11 30	
12		12 5	

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
18 ՄԱՅԻՍ
ՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԼՕՆՏՐԱՅԻ ՀԱՐԻՒՐ ԼԻՐԱՅԻՆ
Չեկերով 3 ամիս զուրուշ 111 3/4
Փարիզ 22,95

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
18 ՄԱՅԻՍ

Օսմ. լիրա	ղուրուշ	110, 30
Նափոլէոն ոսկի	»	87, 20
Իմբէրիալ ոսկի	»	89 20
Մէճիտիէ	»	51,20
Հինգ ֆրանք	»	—
Չէյրէկ	»	103 20
Պէշլիկ	»	120

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 18 ՄԱՅԻՍ
ԱՐՄՏԻՔ

Ցորեն կարմիր	Պէսարապիա	40	—42
» »	Սպառ	38	—42
» »	Պուլկար	30	—32
» »	Պուրկազ	30	— 32
»	Թէքիրտաղ	—	—
» կակուղ	Սպառ	42	—47
» »	Պէսարապիա	32	—35
Ալրքա Թուքա		38	—40
Ցորեն կակուղ Պուրկազ		—	—

CAPSULES de RAQUIN au Baume de COPAHU

ՔԱՓՍԻՒԼ ՌԱՔԷՆ. Գոփայիի հիւանդութեանց դեղ. Փարիզի բժշկական ճեմարանէն հաւանուած, որ 100 հիւանդի վերայ փորձուէ եւ ամենայն ալ բժշկութիւնը ձեռք բերել տուեր։ Փորձնական ... ամեն տեսակ ... յաջողութիւն ... եւ անախորժ ... չը պատճառեր բնաւ։

Կը գտնուի Փարիզ Ֆօպուր Սէն Տընի փողոց թիւ 78, եւ ամեն դեղագործաց քով։

VESICATOIRE D'ALBESPEYRES

ԽԱՐԱՆ ԱԼՊԷՍՓԷՅՐԻ. Որ Գաղղիոյ, Իտալիոյ եւ Սպանիոյ ... հիւանդանոցներուն մէջ ընդունուած է, եւ ... Մէն մի խարան իր ... կնիքը ... ստորագրութիւնը ունենալ։

Փարիզ. Ֆօպուր Սէն—Տընի փողոց թիւ 78. եւ ամեն դեղագործաց քով կը գտնուի։ CAPSULES DE RAQUIN AU COPAHU

HÉMORRHOÏDES
ԷՄՕՌՕԻՏ
ԱՐԻՒՆԱՀՈՍՈՒԹԻՒՆ
ՓԻԼԻՓԻ Լ. ՔՕՐՈՍ ՏԸ ՄԷՕՐՏԻՕՍ
ՏՕՔԹՕՐ ԼԷՊԷԼԻ

Այս հատուածքն եւ քսմանց փարիզի բժշկական ճեմարանէն հաւանուած եւ ... ամէն ... ձեռք բերուած ... դարմանելու։
Պատրաստուած ... հատուածքին գինն է 3 ֆր. ... գինն է 4 ֆր. իսկ քսմանց գինը 3 ֆրանք։
Կը գտնուի Փարիզ Ռիւ Լաֆիդէթ փողոց թիւ 113 եւ ամեն երկրի դեղագործները։

ROB BOYVEAU LAFFECTEUR
ՌՈՊ ՊՈՒԱՎՕ ԼԱՖՖԷՔԹԷՕՐ
[illegible]